

Harri Virtanen

Voiko humanisti olla psykoterapeutti?

Sunnuntain Hesarissa ja yle.fi:ssä 14.6. oli molemmissa isot jutut terapiasta, terapeuttien taustakoulutuksista ja terapiaan pääsystä. Ongelmista huolimatta näyttäisi siltä, että parempaan päin olla menossa: asenteet ovat muuttuneet, terapiakoulutus uudistuu ja yhdenmukaistuu, raja-aidat eri koulukuntien välillä ovat kaatumassa. Yksimielisyyttä näyttäisi olevan myös pääsyaatimuksista psykoterapiakoulutukseen, jota ainoastaan yliopistot voivat Suomessa järjestää uudistuksen myötä.

Oma taustakoulutukseni on Teatteritaiteen maisteri. Kuulun Tanskan psykoterapeuttiyhdistykseen, joka noudattaa EU-standardeja. Olen myös kansainvälisen analyyttisen psykologian yhdistyksen IAAP:n jäsen, vaikkei taustakoulutukseni olekaan terveydenhuoltoalalta. Näihin kahteen jäsenyyteen sisältyy vaitiolovelvollisuuden noudattaminen sekä eettinen ohjeistus, jonka mukaan työskentelen. Noudatan myös Suomen terveydenhuollon määräyksiä tietoturvan ja hoidon suhteen, ja minulla on potilasvakuutus, vaikken käytäkään psykoterapeutinimikettä.

Minulla oli koulutukseen hakiessani yli kymmenen vuoden kokemus taidepedagogina Teatterikorkeakoulussa: päätoimisena tuntiopettajana, lehtorina ja viimein dramaturgian professorina. Opetus tapahtui yksilöllisesti tai pienryhmissä. Opiskelijan prosessia seurattiin yleensä viisi vuotta tai maisteriohjelmissä kaksi vuotta. Ryhmädynaamiset prosessit, vuorovaikutustaidot sekä luovat prosessit ylipää-

tään tulivat tutuiksi. Tämä katsottiin sopivaksi taustaksi silloin kuusivuotiselle psykoterapiakoulutukselleni, joka täyttää sekä kansalliset vaativan erityistason vaatimukset että EU:n psykoterapeuttikoulutuksen vaatimukset. Kööpenhaminan Jung Instituutin koulutus on Tanskan terveysviranomaisten hyväksymä.

Psykoterapiakoulutukseni harjoittelun suoritin Kellokosken sairaalan vastaanotto-osastolla ja ensipsykoosiosastolla.

Kävin lähes vuoden kirjeenvaihtoa Valviran kanssa oman lakimiehen avustuksella ja päätin olla hakematta psykoterapeutinimikettä Suomessa, sillä sen saaminen osoittautui vaikeaksi. Syyksi ilmoitettiin puuttuva terveydenhuollon peruskoulutus.

Psykoterapiaa voi ja tulee lähestyä myös humanististen tieteiden kautta. Terveydenhuollon näkökulma on usein liian suppea. Keskustelusta puuttuvat myös laaja taideterapioiden kenttä ja luovan ilmaisun käyttö psykoterapiassa ylipäänsä. Musiikki-, tanssi-, kuva- ja kirjallisuusterapiat ja niiden sovellukset vaativat symbolisen materiaalin kanssa työskentelyä ja herkkyyttä luovalle ilmaisulle. Olisi samanlaista protektionismia kuin terveydenhuollon ammattilaiset nyt argumentoinnissaan käyttävät väittää, ettei näitä terapiamuotoja voi ilman taidekoulutusta soveltaa. Käytännössä taideterapiat suljetaan uudistuksen myötä psykoterapian ulkopuolelle.

Nyrkkisääntönä on tietenkin hyvä etsiä Valviran hyväksymä psykoterapeutti. Mutta tällä hetkellä se ei kerro näiden 6 000:n rekisteröidyn

psykoterapeutin taustakoulutuksesta juuri mitään. Koulutusmuutoksen myötä asia parantuu, mutta seuraavan sukupolven aikana! Valviran hyväksyntä ei myöskään kerro terapeutin kapasiteetista hoitaa juuri tietyn potilaan ongelmaa.

Jos Valviran hyväksymän psykoterapeutin oma koulutuspsykoterapia on vähäinen tai se puuttuu kokonaan, voi terapeutti toimia sellaisten terveydenhuollossa yleisten mallien mukaan, joilla emootioita yritetään hillitä tai niitä jopa vältetään eikä vuorovaikutusta todella synny. Toipuminen hoitosuhteessa voi pysähtyä terapeutin ihmiskuvan kapeuteen tai rajoittuneeseen kykyyn käsitellä vaikeita emootioita.

Ihmismielestä ei ole yksimielisesti hyväksytyä tieteellistä teoriaa. Psykoterapian vaikutavuudesta sen sijaan on tutkimuksia. Neurotieteet tuottavat koko ajan lisää tietoa, jonka mukaan psykoterapian käytäntöjä on muutettava jatkuvasti. Kaikki varteenotettava psykoterapia perustuu uusimpaan tieteelliseen tietoon.

Hoitajärjestelmä taas on hitaasti muuttuva: rahattoman on edelleenkin vaikea päästä terapiaan. Vastoin Kelan ohjeistusta saatetaan potilaalta vaatia lääkkeitä ennen lausunnon kirjoittamista. Lääkehoitoa tarjoavat myös terveyskeskuslääkärit masennuskyselylomakkeen perusteella tai ilman sitä. Potilailla voi olla pitkä hoitajakso psykiatriassa eikä heille kertaakaan ole tarjottu psykoterapiamahdollisuutta.

Keskustelun pääpaino ei nyt ole terapiasuuntausten välisissä eroissa vaan terveydenhuollon taustakoulutuksen omaavien Valviran hyväksymien terapeuttien ja muiden erossa. Rajanvetoa käydään siitä, kuka omistaa psykoterapian ja kuka sen määrittelee. Sosiaalityöntekijän, teologin tai muulla soveltuvalla, jopa teatterialan koulutuksella (!), on muutaman viikonlopun täydennyskoulutuksella voinut hyväksynnän saada ennen 1.6.2006 tapahtunutta vaatimusten uudistumista. Sen jälkeen on rekisteröity yli 3 000 psykoterapeuttia eikä hyväksymisperusteita voi niiltäkään osin tarkistaa, koska viranomainen ei ole velvollinen tuottamaan sellaista rekisteriä, josta tiedot saisi.

Valitsen vapaaehtoisesti humanistisen lähestymistavan psykoterapiaan, joka kunnioittaa ihmisen monipuolisuutta ja luovuutta, ei katso ihmistä vain diagnoosin läpi, vaan luottaa vuo-

rovaikutteiseen hoitosuhteeseen ja päivittää psykologista, psykiatrista ja psykoterapeutista tietoa uusimman tutkimuksen mukaan. Jatkan mielelläni myös niiden psykiatrien, psykologien ja psykoterapeuttien työhajausta, jotka etsivät uusia työkaluja, sekä työskentelen niiden asiakkaiden kanssa, jotka eivät ole apua – syystä tai toisesta – virallisen terveydenhuollon parista saaneet. Nykyisessä järjestelmässä humanisti ei voi olla psykoterapeutti.

Mutta: lopuksi vielä lainaus Valviran sivuilta: ”Nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammatteissa voivat toimia muutkin henkilöt, joilla on hoitamaansa tehtävään riittävä koulutus, kokemus ja ammattitaito. Heillä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä.”